

ЗАСОБИ ВЗАЄМОДІЇ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З РОДИНОЮ ДИТИНИ З ООП В УМОВАХ ВІЙНИ

Губарь О. Г.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
olhahubar82@ukr.net*

Протягом останнього десятиліття першочерговим завданням розвитку українського суспільства є розвиток держави та її просування й ствердження в міжнародних межах, зміцнення її статусу, трансформація всіх гілок влади та законодавства відповідно до стандартів Європейського Союзу (далі – ЄС), як основної мети держави та громадян.

Правові відносини України з ЄС закладено з 1994 року «Угодою про партнерство і співробітництво», продовжено «Угодою між Україною та Європейським Союзом про асоціацію» [3], і пройшовши довгий шлях закріплено отриманням Україною статусу кандидата на членство в ЄС [4].

Подальша європейська інтеграція української освіти визнана наскрізним завданням розвитку системи освіти в повоєнний період у довгостроковій перспективі [2]. Відтак, аналіз стратегічних орієнтирів ЄС у галузі освіти і навчання є актуальними для України, яка рухається у напрямі інтеграції в Європейський освітній простір. В межах міжнародного руху «Освіта для всіх» (Education for All (EFA)), ініційованого ЮНЕСКО одним з стратегічних завдань та орієнтирів реформування освітньої системи стає забезпечення кожного правом на задоволення освітніх потреб, отримання якісної базової освіти (не залежно від особливостей здоров'я, наявності особливих освітніх потреб, віросповідання, належності до нацменьшин та ін.).

Серед існуючих форм навчання дітей з особливими потребами є нова (для України) проте визнана в багатьох країнах світу інклюзивна форма, яка забезпечує право дитини навчатися в закладі загальної освіти (ЗЗО) за місцем проживання із забезпеченням усіх необхідних для цього умов.

Інклюзивне навчання – як система освітніх послуг, гарантованих державою особам з ООП, за умови ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх учасників [1]. Саме воно є центральним інноваційним процесом вітчизняної системи освіти в сучасних умовах. Не зважаючи на активні військові дії, успішне функціонування та розвиток системи освіти

з інклюзивною формою навчання, функціонування закладів освіти для реалізації права на доступ до освіти дітей з ООП, продовжує перебувати у центрі уваги освітньої системи з метою реалізації умов для їх успішної соціалізації та інтеграції. Проте, існування та успішне функціонування системи інклюзивної освіти в умовах війни, наявність змішаних форм освіти, загроз життю, соціальних потрясінь, вимагає найвищого рівня оволодіння професійними вміннями і навичками від всіх учасників команди супроводу.

Стратегія супроводу інклюзивного навчання дітей з ООП є результатом роботи В. Бондаря, Е. Данілавічюте, І. Дмитрієвої, В. Засенка, А. Колупаєвої, С. Миронової, В. Синьова, Т. Скрипник, Н. Софій, О. Таранченко, О. Федоренко, А. Шевцова та ін.

Відтак, особливе навантаження в допомозі та створенні максимально комфортних умов в освітньому закладі дітям з ООП, подолання ряду соціальних, психологічних, комунікативних труднощів лягає на плечі соціальних педагогів.

Як учасник постійної команди психолого-педагогічного супроводу, як дошкільних закладів освіти так і закладів загальної середньої освіти, соціальний педагог в даних умовах є провідним фахівцем.

Головною метою соціально-педагогічної допомоги дітям із ООП є інтеграція їх у суспільство. Таким чином, серед головних завдань соціально-педагогічної допомоги в умовах інклюзивного навчання є: адаптація і соціалізація особистості; задоволення особистих і соціальних потреб дитини; організація навчального простору; нормалізація життя сім'ї, в якій живе дитина з особливими потребами.

Необхідність розробки проблеми налагодження ефективної взаємної співпраці між педагогами і батьками учнів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього простору зумовлюється передусім тим, що більшість аналізованих досліджень присвячені процесу взаємодії закладів освіти з родинами у загальній чи спеціальній освіті, без урахування умов інклюзивного освітнього середовища та особливостей порушення розвитку дитини.

В умовах війни кількість труднощів, які стають на шляху взаємодії соціального педагога з родиною дитини з ООП та батьками учнів класу, збільшується, що вимагає винайдення альтернативних засобів комунікації та співпраці.

До основних завдань роботи соціального педагога з родиною дитини з ООП входять: інформаційно-консультаційна

допомога сім'ї з правових питань; соціально-психологічне консультування, допомога у догляді і нагляді за дитиною; забезпечення ліками і продуктами харчування; організація життєдіяльності і дозвілля дитини.

Соціальна взаємодія, в звичайних соціальних умовах, здійснюються шляхом індивідуальної роботи, консультацій. Проте, в умовах змішаної або дистанційної форми навчання, можливості для особистих зустрічей вкрай обмежені. оскільки: діти знаходяться вдома на дистанційній формі навчання, територія на якій вони проживають піддається постійним обстрілам або наявна загрози життю; діти не мають можливості відвідувати заклади в силу частих повітряних тривог і не пристосованості укриттів для прийняття дітей з ООП; діти не готові психологічно до частоті зміни місця перебування та соціального оточення відповідно до їх психологічних станів; діти перебувають на території не досяжній соціальному працівнику (на території інших країн).

Все вище перераховане змушує соціальних педагогів відшукувати альтернативні засоби взаємодії і комунікації з родиною дитини з ООП з метою налагодження контакту, визначення основних проблем і пошуку шляху до їх успішного вирішення з метою повернення дитини до закладу освіти і створення максимально комфортних умов для інклюзії. Реалізація даних завдань вимагає високого рівня професіоналізму та глибоких знань в особливостях розвитку дітей з особливими освітніми потребами.

Отже, складність і багатогранність соціально-педагогічного супроводу в умовах інклюзивної освіти вимагає від соціального педагога міцних інтегративних теоретичних знань та практичних знань та умінь із соціальної, спеціальної педагогіки та інклюзивної освіти, що сприятиме підвищенню ефективності та результативності діагностичної, реабілітаційної, пропедевтичної та консультативно-просвітницької роботи. Саме тому в ПНПУ імені В. Г. Короленка з 2006 року запроваджено навчальну дисципліну «Основи спеціальної педагогіки та інклюзивної освіти», яка оновлюється кожного року згідно з викликами часу. Крім цього, здобувачі мають можливість поглибити власні професійні знання, вміння та навички завдяки вільному вибору дисциплін та залучення до сертифікатних освітніх програм, серед яких: «Забезпечення якості інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами», «Діяльність соціального

педагога в інклюзивному освітньому просторі», «Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах спеціального та інклюзивного освітнього простору», «Інклюзивна освіта: теорія і практика».

ЛІТЕРАТУРА

1. Інклюзивне навчання. *Міністерство освіти і науки України*: офіційний веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya>
2. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проектна діяльність: наук.-метод. зб. / за заг. ред. С. М. Шкарлета. Київ-Чернівці: «Букрек», 2022. 140 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20oserednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Nauk-metod.zbirnyk-Osv.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu-%20Innovatsiyna.ta.projektna.diyalnist.pdf>
3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: документ 984_01 від 21.03.2014 р.; редакція від 25.10.2022, підстава 845_001-22. *Верховна рада України. Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_01#Text.
4. Україна отримала статус кандидата на членство в ЄС. *Урядовий портал*. 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrimala-status-kandidata-na-chlenstvo-v-yes>

ГРУПИ ВЗАЄМОПІДТРИМКИ ЯК ІННОВАЦІЙНА ФОРМА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Демиденко Т. М.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
demydenkota@gmail.com

В умовах військових дій в Україні збільшується кількість вразливих груп населення: учасники бойових дій, внутрішньо переміщені особи, жінки та матері військовослужбовців, члени сімей зниклих безвісти й полонених військовослужбовців, які потребують не тільки матеріальної допомоги, але й соціально-психологічної підтримки. Важливого значення набуває така підтримка і для інших категорій населення, які теж стикаються не тільки з матеріальними проблемами, але й перебувають у постійному психічному напруженні. Це стосується людей різного віку, соціального статусу і професій, серед яких окрему групу складають люди допоміжних професій (психологи, соціальні працівники, медики, волонтери, капелани), які самі надають допомогу іншим. Під час війни і у повоєнний час населення України потребує і буде потребувати соціально-психологічної підтримки і допомоги.